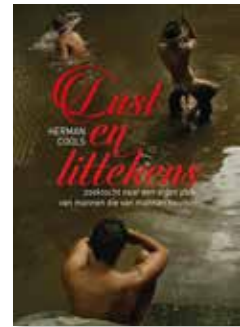

'Re-memering':

leiderschap ontwikkelen vanuit een leeg landschap

TEKST: HERMAN COOLS

Toen ik in de jaren zestig en zeventig van de vorige eeuw mijn seksuele geaardheid en voorkeur voor mannen ontdekte, ervoer ik mijn leerlandschap als leeg en kaal. In dit artikel blik ik terug op hoe ik vanuit een aangetroffen woestijn mijn leiderschap ontwikkelde.

Waar waren er leiders toen ik als negenjarige jongen seksueel vuur tussen mijn benen waarnam en mannen lekker begon te vinden? Wie had hier ervaring mee? Waar vond ik rolmodellen? Volwassen mannen waaraan ik mijn ervaringen veilig kon toevertrouwen? Kerels die de kunst meester waren om een stevige vuurbedding aan te leggen voor oplaaiende lust tussen mannen, waaraan ik me kon spiegelen? Niet de minste resonantie ervoer ik bij vader, grootvaders, ooms, leraren, priesters, buurmannen, opvoeders... Stilte alom over de vochtige en prikkelende mysteries die sommige knullen in al hun onschuld in mijn jonge lijf wisten te ontsluiten. Als ik al eens 'iets' opving, waren het onverstaanbare klanken: gemompel in de marge, geroddel in het donker. Als ik op tv al eens 'iets' zag waren het obscure types om van te gruwen, individuen waarmee je niets te maken wilde hebben.

Wat doet een mensenkind wanneer er bijna niets is om aan te nemen? Niets is zo lastig om mee om te gaan als niets. Hoe richt een dorstige jongen zich op wanneer er in de verre omtrek geen onbezoedelde bronnen te vinden zijn? Wat ik deed? Ik dronk de beklemmende stilte van de mensen om me heen in. Ik deed mijn mond en bijgevolg mijn ziel op slot en zweeg. Ik smoorde emoties, mijn woede en pijn. Mijn seksualiteit vermengde zich met angst. Wat overbleef was een plas van schaamte. Ik werd een kei in de kunst om mezelf te verzwijgen, magistraal in de alchemie van ontkenning.

Maar bloed kruipt waar het niet gaan kan. De wilde energie in mijn bekken was niet te stuiten. Misschien speelde hier wat Jung ooit opperde: dat er in ons organisme een onverwoestbare drang naar heelheid werkzaam is. Misschien, maar ik denk dat er een eenvoudiger verklaring

is: sommige mannen waren gewoon te lekker. Dus moest ik van onder de kerktoren vandaan. Honger brengt geraffineerde zoekprocessen op gang. Dorst drijft je uit de woestijn. Dus zocht ik naar bronnen in andere landen.

Ik prijs me gelukkig dat ik in de loop der tijden mensen tegen het lijf gelopen ben waar ik mijn schaamte kon ontladen. Een katholieke non die oordeelvrij naar me luisterde toen ik na negen stiltejaren uit de kast kwam. Een gestalttrainer die oprecht geïnteresseerd was. Een plek in Friesland voor gay mannen, waar Jan Andreae mannenwerk deed. Ver van huis kwam ik voor het eerst thuis. Ik leerde er via rechtstreekse transmissie - onbewust en op een kinderlijke manier - : ik keek en ik begreep. Gehypnotiseerd zag ik Jan aan het werk; hij leek wel een magiër. Mijn lijf codeerde wat ik zag. Met een groot verlangen om me deze toverkunst eigen te maken ging ik naar huis.

Aarzelend begon ik op mijn 31ste zelf workshops te geven voor gay mannen. Een vrijplaats wilde ik, om samen te zitten en te huilen, om aan te raken en stil te zijn, om dromen te vertellen en te spelen. De brandstof ervan was mijn inmiddels ontdooiende woede over het niet vinden van een eigen plek. Mijn motto was: als er geen plek voor ons is, dan creëren we er verdomme één! Ondertussen sprokkelde ik bijeen wat ik kon vinden. Als een strandjutter verzamelde ik drijfhout. Splinters van mannenliefdeverhalen in boeken, films, gedichten, toneelstukken, songs. Subtiële toespelingen van verguisde meesters.

Oscar Wilde bijvoorbeeld over het weer bijeen brengen van 'het stukgetrokken en in de war gebrachte web van mijn verbeelding'. Smachtende gedichten van Hans

Warren en Konstantin Kavafis over hitsige mannenlijven. Robert Long over hoe er onder mijn huid één groot onstuitbaar verlangen woonde. Foto's van verrukkelijk mannelijk wrakhout, aangespoeld op een strand. Een culminatiepunt was mijn reis naar California, waar ik veertien dagen lang een *Summer Intensive* volgde voor gay mannen. Een plek in een fantastisch natuurgebied met immense sequoia's, je kon er de spirits van de indianen van weleer nog zien rondwaren. En honderdvijftig gay mannen. Het programma was steengoed, maar daar ging het niet over. Het ging over plek. Het ging over thuis-komen in een roedel. Zelden ben ik zo diep en zo vaak door golven van ontroering overmeesterd geworden. Mannenogen als oceanen. Open mannenarmen waarin ik kon vallen. Warme mannenlijven die troostten. Daar, toen, realiseerde ik me hoeveel schoonheid de gay community nodig heeft om onze rauwe geschiedenis van ontkenning en haat te transcenderen.

Samen met het ontsluiten van mijn woede, ontdeedde ook mijn angst. Mijn pijn smolt. Met de jaren werden al deze emoties puurder en mijn leiderschap steviger.

Zopas is mijn nieuwe boek *Lust en littekens* verschenen. Een schatkamer van verhalen, gebaseerd op interviews, over de zoektocht van gay mannen naar een eigen plek. Een boek over uitsluiting, intimiteit, empowerment en zingeving, gericht aan iedereen die in transformatieprocessen geïnteresseerd is. Met gay mannen in de hoofdrol.

Het boek is een draaikolk van schoonheid geworden, een eerbetoon aan de gay community. Ik ervaar de publicatie ervan als een mijlpaal, nooit eerder heb ik me zo expliciet uitgesproken. Als het waar is dat mannen drie keer geboren worden – één keer uit moeder, één keer uit vader, en een keer uit zichzelf – dan ben ik met dit boek aan mijn derde geboorte toe. Ik heb een grens overgestoken. Ik, die kom uit een land van stekelige stiltes, heb leren spreken. De strandjutter in me groeide uit tot een wounded healer. Steeds meer in staat om bondgenoot te worden voor wie in spiralen van schaamte is verstrikt geraakt. Steeds vertrouwder met de dynamiek van het niet hebben van een plek, of een stem. Steeds ervarener in hoe woestijnen kunnen gaan bloeien en pijn vrucht kan dragen.

Het geheim van mijn leiderschapsqueeste ligt voor mij in het magische woord 'herinnering'. In het Engels is het woord nog verrukkelijker; *to remember* is letterlijk opnieuw lid worden. Het risico dat een jongen die in zijn seksuele landschap grote leegte aantreft loopt, is dat hij in isolement gevangen raakt, in schaamte verschrompelt en niet uitgroeit tot zijn ware grootte. Wat me tot op vandaag behoed heeft om in mezelf te verkrommen, is het ervaren van bedding: de helende potentie van verbinding en gemeenschap. De genade ervaren dat ik verwanten heb. Deel uitmaak van een groter geheel. De ongekende, grote krachten van verbinding en gemeenschap trekken mij steeds weer, in nieuwe variaties, uit de kast. Coming-out en herinnering beschouw ik derhalve als solide pijlers voor stevig leiderschap, twee kanten van eenzelfde medaille: naar buiten toe tevoorschijn komen en naar binnen toe me herinneren wie ik ben: een stukje van een grote, wonderlijke Puzzel.

Deel van mijn levenslange herinneringsinitiatie waren mijn jaren bij Phoenix. Ook in deze school heb ik vele instrumenten aangereikt gekregen om weer lid te worden. Ik heb me er toevertrouwd en ik heb me verzet, ik heb er geworsteld en ik ben er - in de rijke Vlaamse betekenis van het woord – graag gezien. Op het moment dat je dit leest, dierbare lezer, heb ik, na tien jaar trainer geweest te zijn bij Phoenix, afscheid genomen. Ik vaar voortaan mijn eigen koers en ga eigen opleidingstrajecten neerzetten. Eenmaal uit jezelf geboren verdraag je geen compromissen meer. Ik dank allen die hebben bijgedragen aan mijn groei en eindig met een zin van Nietzsche: 'Men betaalt een leraar slecht terug als men altijd slechts de leerling blijft.' 🍷